

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ТЕХНОЛОГІЧНІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ ТА ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ УТРАТ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ / ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У 2024–2025 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Метою технологічної освітньої галузі є реалізація творчого потенціалу учня, формування критичного та технічного мислення, готовності до зміни навколишнього природного середовища без заподіяння йому шкоди засобами сучасних технологій і дизайну, здатності до підприємливості та інноваційної діяльності, партнерської взаємодії, використання техніки й технологій для задоволення власних потреб, культурного та національного самовираження.

Реалізація мети забезпечується насамперед формуванням в учнів ключових компетентностей і наскрізних умінь. Технологічна освітня галузь має також важливі завдання та особливості реалізації її змісту, унікальні можливості для інтеграції знань з різних наук, демонстрації їх цінності, застосування на практиці. Вивчення технології, що є прикладною наукою, тісно пов'язане із засвоєнням біології, фізики, хімії, математики, інформатики та низки інших наук.

Формування ключових компетентностей здійснюється через компетентнісний потенціал освітньої галузі засобом проектно-технології, що дозволяє вчителю моделювати різноманітні навчальні ситуації, створювати навчальне середовище для учнів, в якому розвиватимуться всі наскрізні вміння ключових компетентностей. Компетентнісний потенціал технологічної освітньої галузі зазначений у додатку 11 Державного стандарту базової середньої освіти.

У межах технологічної освітньої галузі передбачається досягнення чотирьох обов'язкових результатів навчання:

1. Формує ідею та втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності.
2. Творчо застосовує традиційні й сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва.
3. Ефективно використовує техніку, технології та матеріали без заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу.
4. Турбується про побут, задоволення власних потреб та потреб інших осіб.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання технологічної освітньої галузі складаються з таких компонентів:

- спільні для всіх рівнів загальної середньої освіти загальні результати навчання учнів, через які реалізується компетентнісний потенціал галузі;
- конкретні результати навчання учнів, що визначають їх навчальний прогрес за освітніми циклами – адаптаційним і предметним;
- орієнтири для оцінювання, на основі яких визначається рівень досягнення учнями результатів навчання на завершення відповідного освітнього циклу.

Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, на основі якого проектується освітні та модельні навчальні програми, ядром знань у технологічній освітній галузі є: проектування; методи проектування; винахідництво, підприємництво, професійні наміри; оцінювання і самооцінювання; цифрові пристрої; традиційні технології декоративно-ужиткового мистецтва; автентичність; стилізація; етностиль; дизайн у декоративно-ужитковому мистецтві; технологічний процес; роботизація, самозарадність у побуті: організація побуту; правила безпечної експлуатації побутової техніки, засобів праці; безпечне самообслуговування; компетентності для особистісного зростання, кар'єри, ринку праці; підприємливість як запорука життєвого успіху; поняття про маніпуляції в медіа.

Викладання технологій та трудового навчання у 2024–2025 навчальному році

У 2024–2025 навчальному році навчання технологіям / трудовому навчанню в закладах загальної середньої освіти здійснюватиметься відповідно до:

Закону України «Про освіту»
(<http://surl.li/xdwyrd>);

Закону України «Про повну загальну середню освіту»
(<http://surl.li/dhihcx>);

Концепції реалізації державної політики у сфері
реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»
на період до 2029 року (<http://surl.li/dwfksl>);

Державного стандарту базової і повної загальної середньої
освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від
23 листопада 2011 року № 1392 (<http://surl.li/yozl bq>).

У 2024–2025 навчальному році в освітній процес закладів загальної середньої освіти продовжує поетапно впроваджуватися навчальний предмет «Технології», який цілісно реалізує вимоги технологічної освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти. Предмет «Технології» у 5–7 класах викладатиметься за Типовою освітньою програмою для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженою наказом МОНУ від 19 лютого 2021 року № 235 (<http://surl.li/axsojd>).

Учні 8–11 класів закладів загальної середньої освіти так само навчатимуться за Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти (2011 р.). Виконання вимог державних стандартів є обов'язковим для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування, типів і форми власності.

У 7 класах закладів загальної середньої освіти стартує новий етап реформи НУШ, який передбачає впровадження циклу базового навчання за модельними навчальними програмами, затвердженими МОНУ, що відповідають державному стандарту, ґрунтуються на сучасних дидактичних засадах, надають можливість забезпечити академічну свободу вчителів, мають свої характерні особливості. На сьогодні розроблено чотири модельні навчальні програми для базового навчального предмета «Технології. 7–9 класи», які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»:

Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 клас» для закладів загальної середньої освіти (автор – Туташинський В. І.): http://surl.li/ogcrzb	
	Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авторки: Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М.): http://surl.li/ezzchb
Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор – Мачача Т. С.): http://surl.li/plnaqy	
	Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор – Гащак В. М.): http://surl.li/yklome

Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» (автор – Туташинський В. І.) спрямована насамперед на формування творчої особистості з інноваційним типом мислення і не обмежується проектуванням та виготовленням виробів у навчальних майстернях. Зміст навчального матеріалу доповнюється вчителем з урахуванням запропонованих чи обраних учнями / ученицями об'єктів проектування, якими згідно з модельною навчальною програмою є не тільки вироби, а й послуги, технології, у тому числі побутової діяльності, екологічні, STEM, STEAM та інші проекти, тісно пов'язані з вимогами сучасності.

Модельна навчальна програма авторського колективу: Ходзицька І. Ю., Горобець О. В., Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М. сформована на основі педагогічного досвіду вчителів трудового навчання та технологій. Ця модельна програма

ґрунтується передусім на досягненні очікуваних результатів навчання. Структуру програми утворюють чотири розділи: «Втілення задуму в готовий продукт за алгоритмом проєктно-технологічної діяльності», «Творче застосування традиційних і сучасних технологій декоративно-ужиткового мистецтва», «Ефективне використання техніки й матеріалів без заподіяння шкоди навколишньому середовищу», «Турбота про власний побут, задоволення власних потреб і потреб інших людей». Зазначені розділи відповідають результатам навчання, визначеним Державним стандартом базової середньої освіти. Програма містить перелік напрямів проєктно-технологічної діяльності, об'єктів проєктування та технологій.

Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» авторки Т. Мачачі є логічним продовженням модельної навчальної програми «Технології. 5–6 класи» авторського колективу: Д. Кільдерова, Т. Мачачі, В. Юрженка, Д. Луп'яка, яка має відповідний гриф МОНУ. Інноваційна дидактична сутність програми – реалізація культурологічного підходу до структурування, що узгоджений з компетентнісним, діяльнісним та особистісно орієнтованим підходами. Відповідно до культурологічної концепції зміст технологічної освіти трактується як педагогічна модель соціального досвіду людства, який є тотожним за структурою, а не обсягом, людській культурі в аспекті культури організації виробництва. Оскільки сучасне виробництво організовується переважно за структурою проєктів як завершених циклів проєктно-технологічної діяльності, то етапи й способи цієї діяльності – змістово-процесуальна основа сучасної технологічної освіти. Програма забезпечує умови для творчої самореалізації учнів, усвідомленого вибору освітньої і професійної діяльності, спорідненої їхнім природним здібностям та потребам.

Модельна навчальна програма «Технології. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автор – Гащак В. М.) надає змогу гармонійно доповнювати освітній простір: учні досліджують тему проєкту в бібліотеках, спостерігають за відповідними процесами під час екскурсії, переглядають відео у всесвітній мережі, відвідують з учителем виставки чи музеї, беруть участь в організації коворкінгів, шкільних ярмарках чи аукціонах, долучаються до майстер-класів / тренінгів дизайнерів чи художників / майстрів декоративно-ужиткового / художнього мистецтва тощо.

Завдяки академічній свободі вчителя в межах зазначених модельних навчальних програм, реалізації принципу варіативності в їх побудові, зокрема в необмеженому виборі об'єктів проєктно-технологічної діяльності та технологій їх проєктування і виготовлення, створюються сприятливі умови для наближення навчання технологій до реального життєвого середовища учнів, де б вони не перебували й в умовах воєнного стану, а також забезпечується можливість гнучкої адаптації змісту технологічної освіти до очного, змішаного та дистанційного навчання, вибудовування індивідуальних траєкторій навчання.

Технологічна освіта у 7 класах стає все більше міждисциплінарною: учні засвоюють основи різних галузей. Це створює умови й надає можливість інтегрувати предмети як технологічної, так і природничої, математичної, інформатичної, мистецької та інших освітніх галузей. На навчальних заняттях з «Технології» здобувачі освіти зможуть застосовувати знання у практичній діяльності, розробляти спільні для освітніх галузей проєкти, реалізуючи базові способи впливу на предмети праці в технологічних процесах. У 7 класах проєктно-технологічна діяльність є інтелектуально насиченою, пов'язаною з використанням наукових знань, техніки, інженерії. Отже, створюються кращі можливості для STEM освіти. Вивчення технік декоративно-ужиткового мистецтва, народних ремесел і технологій індустріального виробництва доповнюється застосуванням основ дизайну, цифрових та інших сучасних технологій.

Звертаємо увагу, що модельні навчальні програми на рівні закладу освіти мають бути конкретизовані в навчальні програми. На основі обраної модельної навчальної програми вчителем розробляється навчальна програма предмета з урахуванням матеріально-технічних можливостей закладу та запитів учнів. Навчальна програма обов'язково затверджується педагогічною радою закладу.

Рекомендації щодо подолання освітніх утрат учнів під час вивчення технологій / трудового навчання у 2024–2025 навчальному році

Причини освітніх утрат із трудового навчання і технологій викладено у збірнику рекомендацій «Майстерність відновлення: методичні рекомендації щодо подолання освітніх втрат» (<http://surl.li/wlflrc>).

Слід наголосити, що надолуження освітніх утрат є складним і довготривалим процесом. Саме тому вчителям необхідно пройти онлайн-курс, створений ГС «Освіторія» за підтримки

Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні «Наздоженемо: мінікурс про подолання освітніх втрат»

(<http://surl.li/cftoji>), для ознайомлення з форматами виявлення та стратегіями подолання освітніх утрат учнів, можливостями психоемоційної підтримки здобувачів освіти.

В умовах дистанційного або змішаного навчання, зважаючи на особливості воєнного стану, потрібно бути на постійному зв'язку з учнями та їхніми батьками, забезпечувати психологічну підтримку.

Повномасштабна війна впливає на психічне здоров'я не лише дорослих, а й дітей. Педагогам на уроках важливо спробувати зменшити негативний вплив стресу на здоров'я учнів. МОНУ рекомендує вчителям проводити під час уроків психологічні хвилини, що допоможуть зняти емоційне напруження; відновити почуття безпеки та психоемоційного комфорту; емоційно налаштуватися на урок і плідну роботу; відчувати сприятливу для навчання атмосферу. Час психологічної хвилини вчитель може обирати на власний розсуд. Навчально-методичний посібник для психологічних хвилин: <http://surl.li/cbfrvj>.

На заняттях з технологій / трудового навчання варто ознайомлювати учнів з технологіями виготовлення виробів, які не потребують додаткового обладнання. Застосування технологій декоративно-ужиткового мистецтва забезпечує можливість власноруч створювати вироби, послуги, проекти для власних потреб та потреб довкілля. Етностиль як джерело творення народного мистецтва дозволяє переосмислити мистецькі традиції – джерела продукування ідей у проектуванні нових виробів. У цьому допоможуть забуті традиційні технології виготовлення виробів та нові осучаснені техніки:

Аплікації з джинсових клаптиків		http://surl.li/nabcvj

Квіти з тканини	http://surl.li/sqktp	
Варіанти використання гудзиків		http://surl.li/vcrfub
Намисто з бісеру	http://surl.li/jusdal	
Крейзі-квілт		http://surl.li/qyboyr
Техніка «Синель»	http://surl.li/ttegez	
Мачтворк (сірникова техніка)		http://surl.li/mwgrwy

Учителю технологічної освітньої галузі важливо відчувати тенденції інноваційних змін у системі освіти, розуміти сутність й особливості педагогічних технологій, саме тому на базі МОППО організовано освітнє середовище – творчу

майстерню «Гармонія», що дає можливість педагогам області вивчати різні техніки декоративно-прикладного мистецтва, сучасні тенденції дизайну, обмінюватися досвідом та психологічно підтримувати одне одного в умовах воєнного стану.

Упродовж року на базі інституту працювали обласні творчі групи з проблем: «Сучасні підходи та технології Нової української школи: компетентісно орієнтовані завдання в технологічній освітній галузі» з метою вдосконалення предметно-методичної та інноваційної компетентностей учителів трудового навчання, технологій; «Інтегровані проекти як засіб формування ключових компетентностей учнів на уроках технологій (5–6 класи)» для розроблення навчально-методичних матеріалів до занять, орієнтованих на формування ключових компетентностей учнів через використання інтегрованих навчальних проектів. За підсумками діяльності творчих груп укладено збірники завдань і проектів.

Покликання на матеріали заходів, збірників, узагальнений досвід роботи вчителів Миколаївської області розміщено в таблиці:

Творча майстерня «Гармонія». I засідання «Наука і технології»		http://surl.li/dyxrse
Творча майстерня «Гармонія». II засідання «Вишивка як вид декоративно-ужиткового мистецтва»	http://surl.li/gygukq	
Збірник «Інтегровані проекти як засіб формування ключових компетентностей учнів на уроках технологій (5–6 класи)»		http://surl.li/vcwtit
Репрезентація досвіду роботи «Сучасні вироби в етнічному стилі» Ольги Добровольської, керівника гуртка Первомайського центру науково-технічної творчості учнівської молоді Первомайської міської ради	http://surl.li/udynoi	

Репрезентація досвіду роботи «Художні вироби з тонкого листового металу «Металевий квілінг» Миколи Беляки, учителя технологій, трудового навчання Южноукраїнського ліцею № 1 імені Захисників Вітчизни Южноукраїнської міської ради		http://surl.li/cfunje
Майстер-клас «Вишиванка – орігамі» Оксани Ляшевської, учителя трудового навчання та технологій Первомайської гімназії № 2 Первомайської міської ради Миколаївської області	http://surl.li/puijpo	
Репрезентація досвіду роботи «Використання технік декоративно-ужиткового мистецтва на заняттях із технологій» Оксани Литвин, учителя трудового навчання та технологій Южноукраїнського ліцею № 2 Южноукраїнської міської ради		http://surl.li/kuqwle
Репрезентація досвіду роботи «Яворівська забавка – сучасна іграшка в проєктуванні виробів» Олени Плехової, учителя трудового навчання та технологій Миколаївського ліцею № 51 Миколаївської міської ради	http://surl.li/yghqej	

Рекомендуємо інтернет-ресурси для учасників освітнього процесу:

- практичний посібник «Особливості реалізації змісту технологічної освіти в 7–9 класах», автори: Туташинський В. І., Тарара А. М., Мачача Т. С., Вдовченко В. В.: <http://surl.li/geoxjs>;
- «Самотужки» (<http://surl.li/hjuuxg>) – майстер-класи з виготовлення декоративно-ужиткових та дизайнерських виробів;
- «Освіторія» (<https://osvitoria.media/>) – освітній портал з різноманітними ресурсами для вчителів та учнів, де можна знайти матеріали з трудового навчання;
- «Всеосвіта» (<https://vseosvita.ua/>) – сайт, що містить навчальні матеріали з різних предметів, зокрема трудового навчання;

- «Khan Academy» (<https://www.khanacademy.org/>) – платформа з навчальними відеоуроками та практичними завданнями з різних предметів;
- УЦОЯО (Український центр оцінювання якості освіти) – офіційний портал, що надає доступ до завдань та тестів з різних предметів, у тому числі з трудового навчання. Цей ресурс доцільно використовувати для перевірки знань та практики розв'язування завдань (<https://testportal.gov.ua/>);
- сайт Міністерства освіти і науки України (<https://mon.gov.ua/>) – актуальна інформація про програми, методичні рекомендації та навчальні матеріали з трудового навчання.